

Abonamentul

Pentru monarhie:

Pe an 12 cor., $\frac{1}{2}$ an
6 cor., $\frac{1}{4}$ an 3 cor.

Pentru străinătate:

Pe 1 an 18 frcs., $\frac{1}{2}$
an 9 frcs., $\frac{1}{4}$ an
4 frcs. 50 cm.Fóea apare în fie care
Sâmbătă.

Unirea

InsertiuniUn sir garmond:
o dată 14 fil., a doua órá
12 fil., a treia órá 10 fil.Tot ce privesce fóea,
să se adreseze la »Re-
dactiunea și Admini-
stratiunea Unirii«în
Blaș.

Fóe bisericescă-politică.

Anul XII.

Blaș 31 Maiu 1902.

Numărul 22.

PRIGONIRI.

Se vede, că seria prigonirilor contra noastră s'a reinceput, și începută odată se va continua cu furie crescândă.

„Era nouă“ a lui Széll și curentul nou de activitate, pornit în anumite cercuri românesce, n'au rațiune de a mai existe, ele trebuie să se prefacă în nimica, ca o beșică de săpun, căci prigonirile, puse la cale de stăpânire contra noastră, desmint ori ce apariță, cât de slabă, de o înfrățire cu magiarii, sau, ca să nu spunem prea mult, de o înțelegere trainică cu ei.

Cea mai nouă dovadă sînt prigonirile, pornite aici în Blaș contra tri-colorului.

De unde mai înainte totul era în linisce și în pace, și fie care se silia, să nu comită ast fel de lucruri, cari eventual pot să aivă ceva influință dăunătoare pentru instituțiunile culturale de aici, acum de odată agenții guvernului au început a provoca turburări în mijlocul populațiunii țărane mai ales.

Eri, în zi de tirg, gendarmii smulgeau colorile naționale unde numai le zăriau. Luau carpe, dacă erau treicolore, desfăceau brănele țaranilor și fără nici un sentiment de pudicție, siliau pe femei să-și desfacă cingătorile din jurul trupului, să-și depună crăntințele și șurtele dacă aveau cum-va pe ele mândrul treicolor roșu-galbin-vinăt.

Ce rost au aceste fapte, menite să turbure și pe cei mai pacinici cetățeni? Se simt concetățenii nostri așa de slabi, cât se tem și de aceste nevinovate colorii? Esistă dór un nou ordin de terorizare, acum în préjma congresului studentesc, ce se va ține la Pesta? Sau ce?

S'a dovedit de atâtea ori, că colorile așa de prigonite sînt vechile colorii ale Ardealului. Aceleași colorii le are orașul Pesta și aceleași colorii sînt chiar și pe marca comitatului

nostru, cum se vede pe tabla de deasupra oficiului pretorial, primul for polițenesc.

S'a dovedit și recunoscut prin sentență adusă în comitatul Bistrița-Năsăud, că brănele și chindisăturile în aceste frumoase colorii, sînt proprii costumului țărănesc și în măiestrite și alese combinații, le întâlnim în atât de admiratele țesături românesce, cari au dus de parte faima țarancelor noastre.

Ce se intenționează prin aceste necotite prigoniri ale treicolorului, cari au pornit de odată, din chiar senin?

Solgăbirăii nostri și gendarmii, au avut prilej să vadă de ani, de când locuesc pe aici, zi de zi, țărani îmbrăcați în vesminte, împodobite cu aceste colorii. De mult fórté, se vindeau în piață, în fie care Joi, brăne treicolore: chiar prăvăliile străine aveau colecțiuni bogate de cingători și panglici în aceste colorii frumoase... și pace era în țară.

Acum?... s'o fi clătînând statul? sau sînt funcționari, cari au nevoie să se recomande în sus, prigonind pe pacinicii locuitori din jurul Blașului?

Sintem așa de dornici să auzim răspunsul și așa de impacienți să cunoșcem acest nou ordin, care ne temem, că nici nu esistă. O spunem acésta, pentru că avem cunoștință, că bravii păzitori ai statului numai față de țărani își arată puterea. Pe „domni“, nu-i supără, nu le zic nimic. De ce?

Ast fel se pricep micii funcționari de la noi în a aplica justiția?

Cerem de urgență forurilor superioare, să pună frâu pornirilor copilăresce ale micilor satrapii din Blaș, cari de odată se simt prea neastîmpărați.

Cerem să se pună capet acestor șicane pornite contra țaranilor nepricepuți. „Stăpânii“ nostri ar face mai bine, dacă s'ar gândi, cum să ajute poporul, ce geme sub crisa economică, provenită din slaba recoltă a anilor trecuți. Asta să le fie grija de căpetenie și cu fericirea poporului, și bunăstarea lui să se ocupe, ér nu să-l șicaneze, turbure și neliniscască.

Ori dóră comitatul nostru e în ordine, tóte sînt în cea mai bună rînduială, cât de îmbuibați nu mai știu ce se facă, nu-și mai încap în piele?

Bine ar fi!

*

În momentul ultim aflăm, că mai mulți profesori și chiar studenți, sînt citați pe Sâmbătă la dl Dr. Tokos, noul pretor, spre a da samă pentru preținse transgresiuni săvîrșite cu prilejul maiialului din Sâmbăta trecută. Mai mult, că s'ar fi făcut arătare contra lor la fișpan.

Sciți că-s fórté amabili?

Dar vom vedé, ce se plănuieste ér sub spuză.

Înainte numai, căci am pășit în un veac nou, puteți să-l ilustrați cu nesfîrșite prigoniri! . . .

Percentele la fondul subsidiar.

— În legătură cu celea publicate de noi, în chestia percentelor, votate de sinódele protopopesce pentru fondul subsidiar, primim de la un preot următoarele șire, pe cari le dăm de o cam dată fără nici o reflexiune. Observăm atăta, că nu împărtășim vederile autorului, pentru că ținem și pe preoți și și pe protopopi pe un nivel mai înalt, de cât cum is considerați din partea Dsale. Ca dovadă aducem împregiurarea, că zilele acestea au mai încurs pentru numitul fond următoarele sume: Iuliu Miháli, Sotelec și Sim. Chețian, Ercea 15 cor. Ioan Galis, Cuzaplac, Vasiliu L. Pop, Sân-Georgiul-de-Meseș, Simeon Mărincaș, Bogdana și Alexiu H. Coste Tihău căta 10 cor. și noi credem, că nu aceste vor fi contribuțiile cele de pe urmă.

Dar să dăm scrisórea din vorbă:

„Unirea“ în anul 20 a. e. ne aduce seirea că un singur preot, a trimis percentele, votate în sinódule protopopesce la fondul subsidiar al preoților, apoi intréba că cei alalt unde sînt? și apostroféza pe protopopi, că n'au ambiția să ducă în îndeplinire hotăririle aduse în sinódele conduse de ei.

Mărturisesc de la început, că eú altcum am engetat, că vor ajunge la scop percentele votate. În sinódele protopopesce hotăririle s'au luat la protocol aprópe unanim și recurs în contra votării acelor percente

„SUVENIR DE BLAȘ“

cuprinde diferite vederi din Blaș de o frumseță admirabilă, și esecutate artistic.

Costă numai 1 cor.

nu s'a înaintat, cred, de nicăiri. O hotărîre luată odată, este obligatorie pentru toți. Protocolele luate cu ocaziunea sinodelor protopopesci se trimit la Preaven. Ordinariat spre revedere și aprobare. Aci se revéd eventual se fac reflexiunile de lipsă și apoi se retrimite celor interesați spre acomodare.

Eū am fost deci de convingerea, că Preaven. Ordinariat avēnd cunoștință despre hotărîrile luate în această privință în fie care sinod protopopesc, după ce a sosit adjunctul preoților, fără nici o întrebare mai de parte, a fost îndreptățit să rețină de la fie care preot percentele votate.

În modul acesta se ajungea la scop, altcum înse nu, căci dacă banii se trimit întregi preotului împărțășit, cu greū se mai pōte rezolva să trimită din ei ăra-și înapoi, când lipsele de acasă nu-l lasă și nu scie ce lipsă să acopere cu ei.

A aștepta ca protopopii să ducă în îndeplinire hotărîrile luate în sinódele conduse de ei, mai cu samă în această privință, mi-se pare ăra-și un lucru imposibil, cu atât mai virtos, că banii nu se trimit la protopopi, ca să-i distribue la preoții împărțășiți, ci directe fie căruia preot. și ast fel, protopopul numai îndemna pōte pe preoți, ca să satisfacă angajamintului luat, ceea ce puțin efect pōte avé.

Mai este încă ceva, ce reține pe preoți de la cedarea percentelor votate și această este împrejurarea, că nu tōte sinódele protopopesci s'au obligat a concurge cu anumite percente, pe cum din „Unirea“ am aflat la timpul sēu, și încă unele, a căror preoți sînt mai bine dotați, cum e d. e. tractul Pogăcele, și ăra-și și aceea, că nu tōte s'au obligat într'o formă, pe când fondul subsidiar e comun pentru întregă preoțimea.

După a mea părere, din hotărîrile luate în diversele sinóde protopopesci în această privință, Preaven. Ordinariat ar fi

îndreptățit să stabilească o cnotă uniformă pentru toți preoții archidieceșani, împărțășiți de subsidiū și atunci nu cred că s'ar afla preot, care să nu dea acele percente fondului subsidiar, atât de folositor pentru toți.

Acēsta înse numai cu privire la viitor, căci în cât privesce subsidiul din anul present, acela în unele tracte deja de mult s'a și trimis, și ast fel percentele votate nu se mai pot deține.

Până în anul viitor, deci avem timp ca să ne clarificăm ideile și să execuțăm un modus vivendi cât să pōte mai acomodată, — numai să nu dăm lucrul uitării într'o chestie atât de arđătoare pentru noi. Locul cel mai acomodată pentru așa ceva, sînt colónele acestei fol. care cu plăcere dă loc astor fel de chestiuni. — *De la Luț.*

Corespondințe.

SCRISÓRE DIN BUCUREȘCI.

— *De la corespondentul nostru particular.* —

(Fine.)

Acuma alt ceva! Din incidentul că Mitropolitul catolic din Bucuresci face vizite canonice prin Diecesa sa, și că în multe locuri pe unde ajunge, între credincioșii catolici cari îi es întru întîmpinare, să află și Români și încă persoane oficiale: primari, prefecti etc. ăra-și ziarele de aici véd în acest fapt „propaganda catolică“ și nu un fapt de politețe sau de atențiune către reprezentantul unei corporațiuni, și al unei confesiuni, mărturisite și de capul țarei și de tōte poporale culte din occident, și încă de frații nostri de sânge francesi și italieni, cu cari ne place așa de mult să ne mândrim!

Eū sciu, că chiar și Ungurii Dvóstre, deși sînt cunoscută relațiile de ură ce

există între ei și Dvóstre și totuși. În casuri când Episcopii români de acolo, uniți ori neuniți, fac vizite canonice prin Diecesele lor, es și ei întru întîmpinarea Episcopilor români, și aceștia schimbă vizite și prânzuri cu prefectii și magnații Unguri. Este acēsta o propagandă a episcopilor români în contra căreia guvernul din Pesta să ia măsuri?

Dar să zice, că Eminența Sa Monseniorul Hornstein Archiepiscopul catolic de aici, a făcut o vizită Mitropolitului nostru primat și că cu aceea ocaziune, Archiepiscopul catolic, ar fi vorbit saū propus Mitropolitului primat a să uni cu biserica catolică. Nu sciu întru cât este de adevărată acēstă aserțiune, dar în tot casul, dacă la o vizita oficială de etichetă ori amicală, între doi capi a duor confesiuni, s'a deschis vorba despre unirea acestor două confesiuni și că capul bisericii catolice a demonstrat necesitatea de a se desface Români din Regat de biserica ortodoxă sau panslavistă, și a se uni cu biserica catolică a Romei . . . în acest cas putea tot așa de bine să demonstreze și Primatul român — dacă pōte demonstra, — că confesiunea Ortodoxă ofere mai multe avantaje și garanție României și poporului român, de cât catolicismul, și în acest cas nu mai era nevoie ca vizita Archiepiscopului catolic să fie calificată de „propagandă“ și de „cutezătoare nerușinare“, nici să i-se notifice Prelatulul catolic, părăsirea palatului prelatului ortodox, după cum spune Baba Novak în ziarul „Epoca“.

Aci ne mirăm mult de împrejurarea, că chiar „Epoca“ una din gazetele cele mai cu autoritate aici, și la care scria odată și Dni Panu, Ionescu, Filipescu, ăr azi trece de organul partidului conservator de sub șefia Dni Carp și scriu în ea ómeni de valóre ca Dni Carp, Filipescu, Marghiloman și alții, în acēsta Gazetă zic, să strecură asemenea articole și încă în primul loc ca

FEUILLETON.

Serbările iubilare de la Bucuresci.

Și când prind peana, să scriu pentru cetitorii mei o dare de samă, asupra frumóselor serbări iubilare de la Bucuresci, mi-e așa de greū să fac o rînduială a impresiilor neșterse și a neuitatelor amintiri, cari cu tōtele bat la pōrta gândirilor și cer haina vorbii.

Cei ce pot înse să se transpună în poziția unui român de aici, care mai întăiū trece peste pragul gloriosului regat de dincolo; mai întăiū e cuprins de dulcele sentiment al unei desvirsite libertăți naționale; mai întăiū își desfătează privirea peste câmpiile înflorite, peste codrii verđi, peste atâtea și atâtea clădiri și instituțiuni mărețe, rod al unei munci încordate de ani, — acela numai va pricepe și și va esplica, de ce condeinul meu e azi mai șovăitor și mai nedestoinic, ca ori când altă dată.

Serbările aniversare de 25 ani de la proclamarea independenței au fost grandioase. Și dacă timpul nefavorabil n'a conces, ca ele să se desvălăcă în tōtă pompa, fie care Român le-a serbătorit în inima sa, viu cuprins de bucurie, pentru reamintirea acelei zile,

când din falnicii Carpați, vulturul putea să sbore pe intinsul zării, căci trecea pe de asupra unei țări libere și neatîrnătoare.

Ca un preluđiu al acestor festivități a fost serbarea militară de la Ateneu, cu care prilej s'a dat Regelui albumul militar al armatei și un tablou alegoric din partea ministeriului de răsboiū.

Albumul militar era aședat pe o masă. Coperta lui are la mijloc o medalie comemorativă, de care atîrnă o panglică tricoloră și de acēsta decorațiunea „Independența“. La un colț al copertei se află inscripția „Grivița și Plevna“ și medalia „Virtutea militară“, la al doilea inscripția „Corabia și Nicopol“ cu decorația „Trecerea Dunării“, la treilea corn „Oponez și Smîrdan“ cu decorația „Steana României“ și la al patrulea „Vidin și Rahova“ cu decorația „Coróna României.“ Inscripțiile indică locurile unde armata română s'a purtat vitejesece, vērșând șiróe de sânge pentru independența patriei scumpe. Decorațiile de pe copertă sînt în aur, argint și email.

Pe zidul din față era tabloul alegoric, înfățișând pe Maiestatea Sa călare în fața trupelor, arătând prințului Ferdinand și Carol trei trofee luate de la Turci.

Sosind în sala familia regală, dl Sturdza, în calitate de ministru de resbotū, ține în cald și entusiast discurs, salutând pe Rege, ca pe salvatorul patriei, fondatorul statului independent.

Regele respundēnd zice între altele: Sînt fericit, că mă găsesc în mijlocul familiei militare. Sper, că dacă va veni óra,

pentru de a face dovada dragostii lor pentru patrie, bravii mei oficieri vor aci să și facă datoria.

Privind apoi tabloul, Regele zice: Ași fi fōrte mândru, ca urmași mei să mărēscă moștenirea dinastiei de Hohenzollern.

Vineri dim. 21 lovitură de tun au vestit capitalei mândrei Români solemnitatea zilei. Calea Victoriei mai ales, apoi noul Boulevard, erau o pădure de stindarde tricolore, cari fluturau superb în adierea vîntului de dimineța. Am remarcat ministerul de finanțe, justiție, Academia, casa dlui general Man ș. a. pe cari erau arborate mulțime de flamuri. Pe tōte edificiile publice și private era arborat tricolorul. Eram așa de entusiasmă când vedeam acēstă mare de stindarde, și mă simțiam așa de vesel trecēnd sub umbra lor. Pe calea Victoriei, la primărie, la poliție, teatrul național erau arcuți de flori și lampione venetiene.

La órele 10 bubuitul tunurilor anunță plecarea Curții regale la serviciul religios, ce s'a ținut pe piața Romană în un pavilion anume ridicat. Aci s'a celebrat de Mitropolitul Primat sînțirea alor 43 drapele, cari s'au distribuit regimentelor, ce au luat parte la răsboiū. Regele încredința noul drapel comandantului, care mulțimea de acēstă onóre. Când a venit rîndul batalionului II. de vînători, atât de distins în răsboiul independenței, Regele a zis „ . . . urez batalionului ca și pe viitor, când țara va fi în primejdie, să repurteze aceleași succese, ca și în trecut.“ De virful drapelului era atîrnată o panglică, pe care M. Sa Regina a brodat inscripția „Roze pentru

articole de fond, în cari un óra care colaborator sub pseudonimul de Baba Novak, își descopere ura în contra catolicismului, în terminul parlamentar și nu prea cuviincioși, mai ales când să scie, că și capul statului român ca și moștenitorul său sînt născuți și crescuți și mărturisesc religia catolică și că, și o parte mare din frații noștri din Transilvania, mărturisesc credința catolică a mamei noastre Roma, și că Roma acesta este care ne-a deșteptat, cu o óră mai înainte, ca să fim ce suntem, și ea și astăzi nu ne cere renunțarea la limba, naționalitatea și patria ce ni'o dete fiul ei Traian, ci din contră, ne dorește și pòte ne și ajutã întru prosperarea lor, pe când coreligionarii noștri Ruși sau Greci, asta o cer aci, ca și în Basarabia și Macedonia și ca și chiar în Bucovina.

Deși să spune, că sub pseudonimul de Baba Novak, care scrie asemenea articole în „Epoca” s'ar ascunde un ziarist bun, cu tóte acestea cred, că ómenii politici și scriitorii buni de mîna întai, cari conduc acest ziar, nu au cunoscut și nu să solidarizézã cu cele ce scrie Baba Novak. . . . Atãta rêu cât pe ómenii noștri politici din ori ce partid sau grupare îi interesézã progresele catolicismului, pentru că ei sciu mai bine, cred, de cât Baba Novak, că acestea progrese întru cât privesc numai pur credința catolică și educațiunea prin școlile lor, recunoscute ca model chiar de Organele statului, nu ne este spre rêu, ci mai mult spre bine, pe când tot ei sciu, că ce însemnezã și ce urmãresce propaganda panlavistã în România și cea Ortodoxã grecescã în Macedonia! . . . Chiar azi la 1 Mai, ziarul „Patriotul” în frunte, cu litere mari aduce scirea, că Dl Sturdza primul Ministru a trimis la Roma pe un devotat al sêu, să caute documente, cari să-i servescã scopului propagandei catolice. . . și din acestã impregiurare, ziarul „Adevêrul” și anunțã o in-

truire publicã de protestare, contra acestui act al primului Ministru.

Un cas recent, că unde ne duce propaganda ortodoxa cea grecescã, — căci cum vedem sînt dônê: una rusescã alta grecescã. — ni'l dau ziarele, cari ne spun, că în Macedonia în comuna românescã Gobeș, unde de vro 14 ani se ține serviciul divin numai în limba română în Biserica, căci pe atunci Românii au isbutit să alunge pe episcopul grec Alexandros, care nu permitea pe atunci nici cetirea apostolului în limba românescã, acuma êr au învins unelirile grecomanilor, ca aceea bisericã să fie închisã de autoritãțile turcesci, pentru ca limba românescã să nu se mai audã acolo deși sînt numai Românii și puțini grecomani renegați, cari țin cu grecii. . . .

Baba Novak mai aducea la lumina zilei un iuru vechi de mult îngropat, și care era bine să nu să mai desgròpe, căci, nu face onóre nici celor ce l'au provocat, nici celor cari îl desgròpã, pentru a-l arãta lumii ca un act de bravurã românescã sau ortodoxã. Spune adecã, că actualul Episcop gr. cat. al Lugosului Il. Sa Dr. D. Radu, pe când era profesor la Seminarul rom. cat. din Bucuresci, era un „emisar papist” și, ca atare, sub pretextul unei conferințe, a voit să urce tribuna Atheneului, dar tinerimea Universitarã — citez vorbele lui Baba Novak — „prin o manifestație uriașã a silit pe misionarul papist a deserta tribuna Atheneului etc. etc.” Baba Novak nu vrea să scie lucrul cel mai simplu, că „Patera Radu” cum îi zice Dsa cu un fel de urã sau politețã ortodoxã, nu putea să îndrãnescã sub nici un cuvînt, să facã progandã catolicã de la tribuna Atheneului, și că în cât sciu e, titlul conferinței Sale era „Despre inteligențã.” Ce propagandã putea să desvòlte și propage conferențiarul din acest subiect nevinovat de ori ce propagandã?

Alta înse, paremisã, era buba, iubite Domnule sau Dómna Babo Novak, că Dr. Radu de atunci, a fost oprit de „manifestația uriașã” a tinerimei Universitare, de ași desvolta conferința sa; era gelozie, ca să nu zic ura, confrãților de aceeași rasã, dar de religie ortodoxã, cari nu putea vedea, ca un preot român învêtat, de altã religie, singurul în Bucuresci, să urce la tribuna Atheneului, unde ei, câteva sute, nu se sînt în stare. . .

De mirat este cum atunci acestã gelozie sau urã, s'au tradus. s'au a resufiat prin manifestația tinerimei culte, pe care drept să spun, nu o cred capabilã de așa ceva — ca neînfluințatã — să oprêscã pe un om cult de a ținea la Atheneu o conferințã „despre inteligențã” sau despre al cãrei, cuprins tinerimea habar nu avea? Și de aceea cred, că Baba Novak prin articolul sêi, face chiar aceea ce imputã altora, când zice despre cele ce scria „Voința naționalã” în alte timpuri, că ne-a întrecut — adecã „Voința” pe Baba Novak — prin impetuositatea atacurilor sale în potriua Monseñiorului Palma, „depășind chiar marginea bunei cuviințe” (Palma fusese Archiepiscop cat în Bucuresci.)

Credem, că „Voința Naționalã” ziarul oficios al partidului liberal, va fi cãdut pe atunci în acest pecat, mai ales dacã pe atunci era în opoziție, cum este astăzi „Epoca”, ziarul unui partid conservator, dar cum înțelegem și vedem, și Baba Novak, autorul articolelor de astăzi „Propaganda papistã” a mai depășit și Dsa marginele bunei cuviințe și altã datã ca și acum în „Epoca”, atãt cu ura în contra „catolicismului”, care pòte a fost în parte, și va fi credem, salvarea Romanismului și mai ales în Macedonia unde ar trebui chiar noi Românii să-i deschidem porțile, cât și cu dragoste pentru „ortodoxism” care este peirea nòstrã în Basarabia ca și în Macedonia și chiar în Bucovina, și va fi și pentru Regatul nostru,

vii, lauri pentru cei morți.* Publicul numeros, present la acestã serbare, a salutat cu nesfîrșite urale steagul vînãtorilor.

Dupã ceremonie Regele fãcînd aluzie la vechile drapele, a zis:

„Aceste stêguri și-au îndeplinit în totul datoria. De aceea ele vor fi depuse acum în sala Tronului, unde vor fi pãstrate pentru ca generațiunile viitoare să la îmbold de la ele.

„Jurați acum voi toți de aici că nici plòia, nici pletrile, nici tunetele, nici glónțele și tunurile vrășmașilor nu vè vor face să lãsați din mîin aceste stindarde.

„Încredințez dar la fie care regiment și batalion, cari au luptat în câmpiile de peste Dunãre, stêguri noi, încunjurate de decorații și coròne, ca amintire a gloriului trecut.

„Stêgul este pentru voi cel mai scump odor. Lui trebuie să ne închinãm cu dragoste și cu respect, căci represintã onórea țării, pentru care noi trebuie să ne jertfim viața.

„Trãescã România! Trãescã armata!”

Terminatã împãrțirea drapelilor, mãrețul conduct se îndreptã spre șoseaua, din capul Cãlei Victoria, unde avè să se facã defilarea și unde de mai înainte se construira numeroase tribune, tóte indate de public.

Pornind de la pavilion, tot conductul avè să trecã pe la spatele tribunelor, pãnã de parte la capetul șoselei, de unde avè apoi să se reintòrcã spre a face defilarea.

Plin de emoțiune așteptam sosirea Regelui, care grav și serios, ca tot de una trecu în fruntea trupelor, aclamat cu nesfîrșite urale de toți cei presentii, dintre cari mulți să suiserã pe coperișele caselor să vadã armata și pe vrednicul ei cãpitan.

În momentul când Regele ajunsese la tribune se vèrã o plòie ca cu ciubêrul. El înse care îndurase alte neajunse pe câmpiile Bulgariei, rêmase nesimțitor. Pe urma lui venia Prințul moștenitor și generalii, apoi în o calesã trasã de patru cai, Regina, Princesa Maria și micii copii Carol, Elisabeta și Maria. Plòia curgea, dar pentru aceea trãsura înainta în paș.

Cine ar putè spune, ce a simțit sufletul nostru vèdînd fața surizãtoare a Reginei, încadratã în pèru-l bogat alb, ori pe draguța princesã moștenitoare, pe prințul Carol, de care se legã nãdejdea unei țãri întregi, armata acestã, drapelele zdrențuite, falnicul tricolor, avènd în frunte quila romanã? Momente de un nedescriptibil entusiasm, când inima ție așa de plinã, cât grainul e neputincios de a tãlmãci bogãția de sentimente. . .

Dupã o jumètate de ceas plòia se mai liniști și se audia musica militarã dând semnalul de marș. Uralele reîncepurã și se fãceau tot mai puternice și mai nesfîrșite cu cât regele și familia regalã se apropiau de tribuna destinatã pentru ei.

În tribunã luã loc Regina, Princesa Maria și prințul Carol. Micile principese au fost duse acasã. Tot aci se aflau dnii ministri cu dómnele. Dl Sturdza sta jos pe

treptele tribunei, spre a putè mai bine privi armata. Regele rêmase afarã, avènd lângã sine statul major și atașatii militari strãini.

Apoi defilarea începu; în frunte erau liceanii de la „Mihaiu Bravu”, școlã de meserii și elevii institutului Otescu. Elevii sînt aclamați pentru ținuta marțialã. Urmèzã pe rînd defilarea armatei, conform programei. Cu tótã plòia, care reîncepu, ținuta trupelor era ireproșabilã. De data asta a defilat de întãia órã și o companie de marinã. Nesfîrșite erau aclamãrile publicului, care era entusiasmãt în fața armatei.

Cu tótã plòia, Regele sta nemișcat, de abia cedãnd stãruințelor Reginei de a lna pe spate o manta scurtã de caucine, cum pòrtã oficerii români. Prințul Ferdinand n'au luat-o nici aceea. Regina a privit defilarea stãnd mai mult în picior, avènd alãturi pe prințul Carol, care cel dintãiu purta pe plept, medalia comemorativã și saluta respectuos drapelele. La un moment dat Regina se așezã în fotel și micul principe dispãre în mantana Reginei, de unde nu i-se vede, de cât chipul cel pòrtã elevii școlii militare de la Iași, unde și el a fost înscris cu ziua de 10 Maiu v.

Defilarea se terminã dupã 2 óre și Regele se reintòrcã la palat, avènd în frunte drapelele vechii, cari se depun în sala tronului.

În aceeași zi a fost serbare școlãrã la Teatru național, êr sara iluminatã, retragere cu torțe și musicã prin grãdini și pietele publice.

dacă nu-i vom pricepe mai de vreme mișcarea lui dirijată la răsărit de societatea panslavistă și la sud de cea panelinistă, și să-i aplicăm un antidot puternic, care nu este altul de cât chiar propaganda catolică pe care înseamnă să o luăm noi înseși în mână și să o ridicăm, cum ne dictează interesele noastre de rasă latină, ce sîntem, și asta ar trebui să o facem în primul loc și grabnic în Macedonia.

Că ce misiune are la noi ortodoxismul Țarilor de la Neva, o știe ori ce cărturar român, a spus-o pe larg într-o conferință la Athenele Dl Hajdeu, învățatul profesor Universitar și academician și de astă dată aci să lăsăm să vorbească ziarul național „Apărarea Națională” Nr. 262 de la 1 Oct. 1901, ascultați! „Ortodoxismul înseamnă în gură de muscal însemnăză despotism, nimicire de popor, cum o strigă din înălțimea genului său însuși un rus, Tolstoi... Ortodoxismul bulgăresc și muscălesc să chiamă, când el slujește scopurilor politice panslaviste, tâlhărie la drumul mare... Patriarhii ortodoxismului acestuia să numesc în Bulgaria Sarafoff ér în Rusia Pobiedonosteff!!”

Aceste le scrie în „Apărarea Națională” un om cult, un profesor și director reputat, care încă iscălesce cu pseudonimul Davus, și acesta, ca și alți profesori universitari — ortodox și alt cum — cari deja au relevat și continuă a releva, ce se ascunde sub masca ortodoxismului, sînt cred, tot atît de competenți a combate ortodoxismul, ca și Baba Novak care combate catolicismul, dacă nu cumva și mai competenți.

Ceea ce ne vine ceva neexplicabil, e faptul că, un ziar de frunte ca Epoca, în jurul căreia sînt oameni politici și culti, pe cari sigur, că nu-i dorește așa tare progresele catolicismului în țară, ca cele a le ortodoxismului, lasă să se însereze în colónele sale și încă în primul loc, asemenea articoli,

Sâmbăta a fost bătaie cu flori la șosea, aranjată de societatea „Leagănul”, în folosul copiilor sirmanii.

Favorisată de un timp frumos serbarea a succes de plin. O lume imensa era de față.

Între cei dintâii sosiți, erau Prinții moștenitori într-o trăsură împodobită totă cu flori și trasă de patru cai, frumoși împodobiți și ei. S'au remarcat asemeni un car țărănesc tras de patru boi. Carul era împodobit cu felurite flori și vre-o zece coconite îmbrăcate în costum național aruncau cu flori în toate părțile.

Petrecerea a durat vesel până cătră sară, când trăsurile reîntorcînd de la șosea continuau „bătaia” și pe strade.

Sara s'a dat o reprezentațiune populară la Teatrul național, jucându-se piesa Peneș Curcanul, dramă războinică în patru acte de V. Leonescu și T. Dușescu Dușu. După actul al doilea, actorul Petrescu, a adresat o entusiastă cuvîntare Alt. Lor Regale Principilor moștenitori, cari încă erau de față.

Ne oprim aci, cu gândul de a mai reveni.

u.

cari nu concordă de loc cu sentimentul Românilor naționaliști și patrioți.

„Apărarea Națională,” care ar trebui alt cum susținut de toți bunii Români, mai ține pe frontispiciul său cuvîntul „Ortodoxism” pe când în colónele sale combate acest ortodoxism rusesc, numindu-l „tâlhărie la drumul mare.”

În adevăr, cine a zis odată, că Ortodoxismul îți aduce aminte de „Siberism”, a vorbit adevărul.

Dar ce să ne mirăm așa de mult de scriitorii născuți și crescuți aci, în apele ortodoxiei ca Baba Novak și de la cari nu te poți aștepta cu una cu două să-i convingi că religia ortodoxă — chiar strămoșească să fie — nu este religia ce trebuie să servescă de basă naționalității noastre, nu toți să ridică așa de sus în ce privesc examinarea și calificarea justă a ortodoxismului, în cât să-l cunoască periculos, așa cum este în adevăr pentru existența noastră națională; ne mirăm înse de ortodoxii Dvóstre de acolo, cari cunosc mai bine, sau ar trebui să cunoască, că lumina pentru Români, nu de la Petersburg, Moscova, Kiew sau Atena a venit, nu din creșterea ortodoxiei a venit la Blaș, ci de la Roma, Roma catolică, adusă de marii Români de odinioară și de aci s'a lăsat și printre cei rămași ortodoxi, neuniți cu aceea Romă, și poate și astăzi, mulți copii de ai acestor neuniți, la unitul Blaș o caută încă aceea lumină, și poate li să dă chiar și pâinea de toate zilele din fundațiunile acelor mari filantropi uniți... și totuși să găsească și între acei ortodoxi ai Dvóstre oameni ca Măneguț*) și alții, cari să scrie în zefemele și insulte chiar în contra credinței Românilor uniți cu Roma. Ei încă nu ved. că până și copiii cei de o rasă cu ortodoxii Ruși, nu vreți să fie în legătură de credință cu ei și poate mîne poimîne și Bulgarii și Sârbii vor face acesta, când vor avea un prilej mai bun să se convingă mai de aproape, că motivul dragostei de frați întru ortodoxie oferite de Rusia, însemnăză cucerirea și rusificarea lor!

Cam ce merităm noi atunci când atîția slavii și atîtea persoane marcante, principii, princeze și chiar regine de aceeași credință și origine slavă trec pe rînd la credința catolică a Romei, ér noi fiii Romei să rămănem în urmă la ademenirile Rusiei?... Și apoi, când odată lovitura între acestea două propagande va fi decisivă, și va învinge cea catolică — pe cum e de sperat și de dorit, — cam ce ne-ar putea face nouă Românilor Papa de la Roma?

Ne cere el suprimarea naționalității și limbii noastre, care este și a Papilor Romei? nu; ne ar desființa România anecșând Franciei sau Italiei? nu; pe când Rușii ortodoxi, de toate ne vor despoia! Dacă pravoslavnică și ortodoxă propagandă rusescă ar învinge, atunci am pierde limba, naționalitatea și patria română, și în bisericile noastre romănești am fi siliți să cântăm „gospodi po milui” sau „Kyrie eleison,” dar vom fi siliți să ne întindem și numele după calapodul cuceritorilor noștri, Pobiedonoszew-ândule sau Sarafoff-ândule.

*) Te rog nu-l lua în serios. Red. Unirii.

Iubiți frați, veniți-vă în fire, lăsați ambițiile, egoismul și urile personale. încetați măcar acolo de a vă face cîdă la toporul ortodoxiei, destui sînt aci în România noastră cari fac acest serviciu gratuit sau plătit cu ruble de agentii muscălești!

Delarupe.

AFACERI SCOLASTICE.

Abrud la 12 Maiu 1902.

Cea mai însemnată instituțiune, ce o poate avea un popor este: școlă.

Menirea ei e luminarea minții tinerimii, ca să-și cunoască în mod temeinic drepturile și datorințele sale ca individ, ca creștin și ca membru al familiei, comunei, națiunii și statului. Ea are să crească caractere.

Acastă înaltă chemare a școlii o cunoște totă lumea, și o cunoștem și noi, cari știm, că, cu un popor, ce abia stă pe cea dintâi treptă a culturii — cum durere este și poporul nostru, — nu putem să ne măsurăm cu națiunile ce ne încunjură, cari au ajuns deja sus pe scara culturii, în urma avîntului ce și-au luat.

Pe când sașii, jidani și chiar și ungurii bărbați și femei știu carte și sînt mai disciplinați, au apucat în mîni meseriile și negoțul și astăzi îi vedem la loc de frunte, pe atunci, în iubitul nostru popor, adevărata cultură și pe urma ei bună starea, încă nu au prins rădăcini destul de adînci, și apoi fără de acesta cu greu nădăjdum schimbarea împrejurărilor de acum.

Impresiunea acesta mi-au lăsat unele corespondențe publicate în „Unirea,” cari dovedesc tot odată, că, autorii lor să intereseză de mijlocele menite de cultura poporului nostru, între cari cea mai de frunte școlă.

Multe sînt recerînțele ca o școlă să corespundă pe deplin chemării sale!

Nu-i vorba, de esență să ține și ajutarea corespunzătoare a școlii, încasarea și solvirea regulată a salariului docental pe cum și o controlă intensivă, strictă dar cu bunăvoință, făcută din partea organelor superioare îndreptățite; dar pentru ca o școlă în mod vechi să aducă fructele așteptate, condițiile înșirate să pot zice accidentale, decă ne gîndim la învățător.

Cunosc casuri și așa puté să aduce exemple cunoscute chiar!! Știu o comună sîrăcută, cu școlă miserabilă ca edificiu, lipsită de multe recuizite trebuincioase, salariul învățătorului încasat cu mari greutăți, controlă din partea preotului abia odată la două săptămâni — căci, poate munca, ce trebuie să o desvólte pentru susținerea alor săi, îi răpescă prea mult timp, — apoi controlă din partea poporului, dîră cu ocaziunea esamenului — nu vorbesc de controlă inspectorului reg. com., care poate e cea mai deasă, pentru că școlă necorespunzînd legii e spin în ochiul lui și peatră pe gâtul său; — cum zic cunosc aceea școlă, am fost de față cu ocaziunea unui esamen și „copiii n'au plîns.” (Dl coresp. „A”, Unirea Nr. 19) deși eram mai mulți dar am rămas uimiți de progresul dovedit. Apoi cunosc școle deplin corespunzătoare ca edificiu, ajustate cu toate cele trebuincioase, controlă regulată, salar solvit lunar pe lîngă cvită, și cu toate acestea, cum

zice Dl corespondent „f“. (Unirea Nr. 3) „in 10 ani nu ies 50 băeți, cari să scie ceti. scrie și calcula, cât să recere pentru a se putea aplica la o măestrie, industrie, sau să-i pôtă lua folosul in viață.

Iată dar, că nu edificiul frumos, nici recuizitele din prisosință etc. fac școla. Școla e învățătorii!! . . . Cum e dascălul așa e școla, așa sunt elevii, așa va fi poporul dezvoltat din viăstările instruite și cultivate de el.

Acolo unde școla nu dă recolta dorită, unde ea nu răspândește razele calde ale culturii, ce noi dorim, cauza trebuie cercată mai întâi la acela, în mâinile căruia s'a incredințat îngrijirea mlădițelor tinere și scumpe ale poporului nostru, căruia i-sa lăsat spre dezvoltare viitorul nostru.

Pare că vęd pe unii domni învățatori — sau chiar profesori de la licee, căci și aici să potrivește, — surizënd a ironie, acuzându-mă, că sum nedrept. Ei bine voiü dovedi!! . . .

Învățătorilor nostri, în preparandiile ce le avem. li să dă o pregătire destul de bună și satisfăcătoare teoretică și în parte și practică. Ei ies din institute, pregătiți destul de bineșor, în vrăsta cea mai frumoasă a vieții, când inima lor este caldă și inundată de ideale pentru fericirea proprie și a neamului, dar acest foc — să fim drepti, să recunoșcem — să stinge prea de tot curind, pentru că nu e nutrit.

„Candela, în care nu să pune oleü să stinge.“

Când învățătorilor nu li s'ar da pregătire chiar în măsura, în care li-să dă, dar dacă ei ar cerca, ca acesta pregătire să o amplifice eșind în viața publică, atunci poporul nostru n'ar fi silit a îndura priveliștea tristă de astăzi. Ori cine cu cât se cultivă devine mai apt de a cultiva pe alții, ba ce e mai mult devine, mai destoinic de a se-virși fapte, prin cari să se înalte în mediul, în care trăește.

Mijloce de cultivare sint azi la dispoziție — mulțamită ceriului — destule.

Avem o literatură, dacă nu bogată, îndestulitoare. Avem Reuniunea archidieceșană a învățătorilor, o neprețuită cărare spre cultivare, dar nu în chipul ca acolo spre es. unde adunările despărțimintelor sint împreunate cu sinódele protopopesei și programul ambelor avënd 17—18 puuncte destul de înseminate, să se eshaurieze amëndouă programele în timpul de 1½—2 ore, pentru că în cazul acesta nu s'a adaus nici barēm un gram la cultura avută.

Aceste avëndu-le în vedere, nu ne vom puté plânge de stagnarea culturii iubitului nostru popor, căci o ast fel de învățătorime, care va sei să pună preț pe cultivarea proprie, desbrăcându-se de indiferentismul condamabil, punëndu-se pe cetit și scris, pôte fi incredințată, că va fi în stare a convinge poporul despre folósele școlii și-i va îndupleca a jertfi cu dragă inimă pentru școlă și învățător, și atunci desastrele pericolului, ce ne amenință pe terenul culturii școlastice nu ne vor mai face temeri.

Ioan Simu
preot

Reuniunea de înmormântare.

Tohanul-vechiü, 26 Maiü 1902.

Ieri, în 25 Maiü n. s'a pus în comuna noastră temelia unei societăți caritative numită „Reuniunea greco-catolică română de înmormântare din Tohanul-vechiü.“ Ideea acestei reuniuni, lansată în popor în sărbătorile Crăciunului, a prins rădăcini și a aflat resunet în inimile tuturor locuitorilor. S'a trimis prin comună o listă de subscripție de probă, care în scurt timp a fost acoperită de aproape 300 de subscrieri.

În 23 Martie a. c. o adunare mai restrinsă de popor a esmis o comisie de 7 fruntași cari să elaboreze un proiect de statute.

Adunarea de ieri avé să desbată și să primescă statutul elaborat conform împrejurărilor noastre locale. Poporul adunat în număr peste așteptare de frumos, în ordine exemplară mai întâiü a aclamat de președinte interimal pe Brumboiü, adm. paroch. ér de notar pe Boița, practicant în drept, de membrii verificători pe Manoilă, cooperator, Grozea, proprietar, prim-curator bis. și pe Oprea, magistrul postal.

S'aü cetit apoi §. de §. din statutele prezentate cari cu forțe mică îndreptare aü fost unanim votate.

Observ, că numărul membrilor plătitori este statorit de 300 taxa de înscriere de persoană 2 cor. și 40 fil. pentru cărticica de membru, taxa de solvit după fie care membru repansat 40 fil. ér ajutorul este statorit de o cam dată în 80 coróne după fie care cas de mörte în mod egal.

Statutele vor fi în timpul cel mai scurt înaintate spre aprobare Înaltului Ministru r. ung. după care reuniunea își va începe activitatea.

Bârșeanul.

Noutăți.

Întru mărirea lui Dumnezeu. Curatorul bisericesci din Casonul-mare își ține de plăcută datorință a aduce și pe acesta cale mulțamită ferbinte tuturor acelor fi credincioși ai bisericii, cari la stăruința și îndemnarea zelosului și neobositului nostru preot On. Artemiü Boeriü de Berivoi. aü contribuit la construirea unei catedre de predicat, care lipsea bisericii noastre. Prețul catedrei, care pentru noi e de totă frumșetă a costat 110 coróne. Tot cu această ocașune aducem sincerile noastre mulțamite și On. Dómna preotésă Ana Boeriü, care a colectat suma de 16 cor. de s'a făcut o coperitoare forțe frumoșă de catifea bordo cusută cu aur. Bunul Dumnezeu să le resplátescă însușit. Casonul-mare, în 12 Maiü 1902. Curatoratul. — Prea On. Redacțiune! Faptele cele bune și maritimóse făcute în folosul s. Biserice și a omeniei, tot de una aü fost primite de Dumnezeu și lăudate de ómeni! Credincioșii gr. cat. din opidul Coșocna, încá vędënd starea deplorabilă a Bisericii lor de lemn edificată în 1716. încá în 24. Februar a. c. în adunarea generală ținută atunci, subscriseră un protocol de oferte benevole de 2480 fl. v. a. pentru nou edificândă biserică gr. cat. din material solid. Îndată între cei primi oferenti se iviră frații Nemeșesci: Alexandru, Vasilie, Ioan și Dumitru, cărora le lăsară tatăl lor Ioan și mama Maria cu limba de mörte, ca să dee pentru edificândă Biserică 100 fl. încá pe la 1890. Ei, rémasul, respective donațiunea acesta nu o aü ascuns în pământ, ci între ei așa

aü manipulat de în zina de 24. Febr. a. c. aü subscriș o sumă de 438 fl. 57 cr. Planul și preliminarul noiei Biserice aprobându-se de tóte forurile competente, Biserica nouă s'a dat în întreprindere măestrului architect dl Ioan Sándor din Cs.-Gorbó. care în 12 Maiü a. c. a și început lucrarea, cu săparea fundamentului noiei Biserice. Astăzi, când cu ajutorul lui Dumnezeu punem piétră fundamentală, frații Nemeșesci, făcúra din nou o faptă și mai mare și mai bună, și adecă, pe lângă oferitiü 438 fl. 57 cr. aü mai oferit o sumă de 561 fl. 43 cr. ca să albă ofert de = 1000 fl. Vin a le exprima sinceră mulțamită! Dumnezeu repauseze sufletele părinților lor. înlătura Dreptilor, și să fie și în venitor exemplu de fapte bune pentru posteritate. Poporul e forțe animat, și cu zel îndoit, zina-noptea lucră să-și vadă scopul ajuns! Coșocna, în 18 Maiü 1902. Ioan Hătégan, paroch și protopop.

Din Archidieceșă. Clemente Pa-piü, paroch în Sântimbru, tr. Alba-Iulia, a fost numit vice-protopop onorariü. — Ludovic Luca, adm. parochial în Alba-Iulia-Măeri. Iosif Șerban, Galtin, Ioan Magde, Drâmbariü, Enea Pop Bota, Șard, Ioachim Totoian, Chișfalău, și Nicolaü Necrileșcu, Necrileșci, toți din tr. Alba-Iulia, aü fost numiți parochi. — Emil Măcelariü, admin. parochial în Berchiș, a fost transpus în calitate de paroch la Totelec, tr. Cluș. — Alexandru A. Moldovan, admin. parochial în Blășel, a fost transpus în aceeași calitate la Brateiü, tr. Mediaș. ér Ioan Medeașan, adm. parochial în Brateiü, a fost mutat la Feisa, tractul Bița.

Episcopul Aradului. După scirile ziarelor, alegerea de Episcop gr. ort. român la Arad, se va îndeplini Joi la 12 Iunie n. când se va întruni sinodul în sesiune estrordinară.

Masa studentilor a mai primit din sumele colectate de studentii gimnasiali cor. 313 78. ér de la Sim. Chetian, Ercea 5 cor.

Bancnote de 50 cor. Cu începere de la 26 Maiü n. a. c. s'a pus în circulație bancnote de 50 cor. Bancnotele tipărite în albastru pe fond roșu-violet sint de 138 mm. late și 87 mm. înalte. Pe o parte e textul exclusiv magiar, pe cealaltă parte e german și cu ale regatelor și țărilor austriece. Ilustrația representă o placă de scris în drépta și stînga cu câte o figură de femeie, ér de-asupra plăcii se află marca țării. Femeea din stînga se sprijinesce de placă și ține în mâna dréptă o seceră, ér femeea din drépta, rózimată de placă își sprijinesce capul cu mâna dréptă, ér cu mâna stîngă ține o carte închisă. Între figurile ornamentice din jur se indică de repețite ori valórea bancnotei în cifre.

Necrolog. † Gavriil Oltean, fost admin. paroch. în Băișóra, tr. Indol. a repausat la 30 April n. în etatea de 58. ani, după 30 ani de serviciü preotesc.

† Ioan Dunca, subjude reg. în pensiune în Sătmár, a repausat la 26 Maiü în anul al 60-lea al vieții, și 28-lea al fericitei căsătorii.

Tinérul și distinsul iurist din Baia-de-Criș † Alexandru Pírva, fost elev al școlilor din Blaș, după un morb greü de plămâni în 11 Maiü a. c. la 7 ore sara a repausat în etate de 24 ani. Prin purtarea-i modestă și-a căștigat stima și dragostea tuturor.

† Cornelia Totoian, fca repaus. preot din Chișfalău, a murit la 28 Maiü 1902 st. n. d. a. la 2 ore, în frageda etate a vieții de 17 ani, împărțită fiind de sfințele sacramente ale muribunđilor.

În veci amintirea lor!

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

Câte-va momente

din

Începuturile Bisericii române.

(Continuare.)

Mai rămâne a se lămuri cestiunea, cum vine s. Ioan Chrisostom să chirotonască un episcop pentru capitala Goților din Crimeea, sufragana exarhului din Cesarea. Este știut, că marele sfânt purtase în tot de una o grije deosebită pentru Goții din imperiū, dintre cari a convertit o mulțime de la Arianism la credința ortodoxă. Ast fel, în săptămâna Pascilor din anul 399 el slujia în biserică s. Pavel din Constantinopole, și convenind acolo mulți Goți, el îi puse să cetască ceva din s. Scriptură în limba gotică; apoi ținu o cuvîntare elocuentă, în care arată pe acești barbari ca o pildă pentru Greci și Oveii.¹⁾ Acesta și altele vor fi contribuit puternic, să-și câștige simpatiile Goților; dar ce l-a îndemnat să le sfințască episcop? Este greu a judeca în acele timpuri de luptă între Arianii și ortodoxii. Fapt este, că s. Ioan a fost acusat în sinodul constantinopolitan, care l-a depus, că chirotonese episcopi în eparhiile străine,²⁾ er ura, cu care îl prigonina exarhul Pharetrius al Cesareei, este destul de cunoscută din scrisorile sfîntului.

Din cele expuse rezultă, că relațiunile Goților cu Cesarea și Constantinopole nu aduc nici un prejudiciu jurisdicțiunii ordinare asupra Daciei Traiane. Cât pentru raporturile cu Tesalonica, ele confirmă numai însușirea acesteia ca exarhat peste teritorul, unde băntuia pe atunci persecuțiunea gotică, însușire arătată de altmintrelea și cu ocazia promulgării conciliului ecumenic din Nicea, încredințată Tesaloniceii în „ambșle Sciții”.³⁾ Ascholiu, episcopul Tesaloniceii până la 383, fiind însuși un Capadocian, și fiind în dese relațiuni cu compatriotul său Soranus, ducele Sciției minore, avea din această cauză cu atât mai mult zel pentru ca să îngrijască de Goții cei prigoniiți, și să umple „de fructe spirituale pămîntul vecin.”⁴⁾

De timpuriu se bucură de o vață cu totul deosebită episcopia Romei, a Antiochiei și a Alexandriei, tustrele fundate de s. Petru. Conciliul ecumenic din Nicea consfinți această precădere prin canonul al 6-lea. Mai pe urmă dobîndiră o situațiune analoă și episcopii Ierusalimului și ai Constantinopolei. Lor li-se specializa cu timpul denumirea de patriarhi, titlu atribuit în mod impropriu (patriarhi minori) și unor mitropoliți emînți. Peste totă Biserica avé jurisdicțiune successorul sfîntului Petru, episcopul Romei, căruia îi rămase în urmă epitetul de Papa, și a cărui autoritate o erată totă istoria bisericească a Orientului în secolul al 4-lea și al 5-lea.⁵⁾ Cei alaiți 4 patriarhi erau cu totul neatrînători de olaltă; dar în curînd

se urziră uneltiri la Bizanț, încă pe când nu erau acolo de cât nisce episcopi sufragani ai exarhului din Heraclea, spre a se lăți puterea acelor episcopi. Împerații, cari se ocupă în genere mai mult cu teologie, de cât cu politică, și de aceea rivniau în definitiv la supremația bisericească, nu încetau să ațite acele nisuinte peste ori ce cumpătare. Ast fel cei 3 patriarhi resăriteni căduseră în fine sub independența colegului lor mai protecat; dar patriarhul Romei, de parte de a renunța la vre-o prerogativă a lui, s'a opus cu totă rezistența posibilă contra încercărilor de a i-se reteza teritorul patriarhal.

În dată după ce se alipise Iliricul resăriten de partea orientală a imperiului, Papa Damasus numi pe la 380 de vicar al scaunului apostolic pe Ascholiu, deja cunoscutul exarh, al Tesaloniceii. Canonul al 3-lea din conciliul ecumenic din Constantinopole (381), prin care se acorda episcopului Bizanțului primatul de onore după episcopul Romei, n'a schimbat nimic în relația Tesaloniceii cu Roma. În adevăr, când Teodosiu al II-lea decretă în 421, că nici o afacere importantă în Iliric să nu se reguleze fără cunoscința patriarhului grecesc, Papa Bonifaciū I-ul protestă imediat, și punînd în cumpenă și influența împăratului apusan Honorius, unchiul lui Teodosiu, acesta își retrase edictul.¹⁾ Faimosul canon al 28-lea al conciliului ecumenic din Calcedon nici nu se raportă la Iliric. În virtutea lui se supuseră patriarhului grecesc numai cele trei exarhate orientale: Pontul, Asia și Tracia, cu barbarii, ce locuiau într'insele. Er canoanele 9 și 17 atingeau și ele numai resăritul, violînd grav prerogativele chiar și ale patriarhilor de Alexandria, Antiochia și Ierusalim. Papa Leone I-ul nu puté consimți la atăta nedreptățire. În urma insistențelor sale, împăratul Marcian, prin edictul din 454,²⁾ declară invalide sancțiunile scóse prin ambiție; ele rămaseră fără putere, și până la Fotie (857), cel puțin canonul al 28-lea, votat în absența episcopilor apusenii, n'a fost inserat în colecția canoanelor.³⁾ Firesce, de fapt lucrurile aveaū să fie alt fel, căci era cu neputință, ca uneltirile combinate ale patriarhilor și împăraților să nu câștige în diferitele episcopii teren cu ziua ce trecea. Este înse complicat a fixa cronologia acestor progrese, mai ales pentru eparhiile latinesci din Mesia resăritenă și Sciția minoră. Cât pentru „barbarii” din exarhatul tracic, sub cari s'aū înțeles, fără îndoelă Goții din Bosfor,⁴⁾ ei se găseșc și mai trziū supuși Bizanțului.⁵⁾ Óre înse sub acei „barbarii” n'ar fi a se cuprinde și locuitorii șesurilor muntene și moldovene de astăzi, ocupate atunci de barbari, fórte probabil slavi? Răspunsul depinde de la întrebarea, dacă între acei Slavi

eraū mișcări creștine și care din diecesele de la Dunărea-de-sud trimitea acolo misionari; necunoscîndu-se nici una, nici alta, nu se póte sci nici cărei patriarhii aparțineau. Dacia Traiană, păstorită din părțile mărginașe sud-dunărene, după tóte probabilitățile din Dacia ripensă, și făcînd ast fel parte din Iliricul bisericesc, rămase și în urma conciliului din Calcedon sub exarhul din Tesalonica și deci la patriarhia apusului.

Încercările, de a scóte acest exarhat de sub Roma, nu isbutiră. Când mitropoliții Tesaloniceii luară parte la schisma creată de Acacius, patriarh bizantin, în 484, atunci 40 de episcopi din Iliric ținură în 515 un sinod și trimiseră o deputație la Papa Hormisdas, asigurându-l de comuniunea lor.¹⁾ Când patriarhul grecesc se amestecă eră-și în afacerile de acolo, Papa Agapet I-ul reclamă în 535 la împăratul Iustinian, care îi recunosc dreptul, înse într'un mod cu totul neașteptat.

Acest împărat, după cum s'a zis deja, a înălțat locul lui natal, Tauresium în Sêrbia de astăzi, la rangul de arhiepiscopie sub numele de Prima Iustiniana, și i-a supus în 535, între altele, și eparhiile din Panonia resăritenă, din ambele Dacii Aureliane și din Mesia apusasenă; prin urmare i-a supus și mitropolia, care fiind mai aprópe de Dacia Traiană, o păstoria. Papa Vigiliū înse se împotrivi la această măsură unilaterală, și în 541, prin novela a 131-a, Iustinian lăsă Macedonia întrégă sub exarhul Tesaloniceii, pe câtă vreme arhiepiscopul Primei Iustiniane fu și el recunoscut de vicar apostolic.²⁾ La începutul secolului al 7-lea, localitatea inaugurată cu atât alai dispăre fără a lăsa urme, și apoi gășim eră-și un singur exarh al Iliricului și vicar apostolic, cel din Tesalonica. Este învederat, că Iliricul, chiar și cel apusen, separat pentru un moment de Iustinian, a rămas în urmă ca și înainte la patriarhia apusului.

Întăia încercare silnică de a supune Iliricul Constantinopolei, a făcut-o de abia împăratul Leone al III-lea Isaurul și iconoclastul. Furios pe scaunul papal, care nu înceta să desaprobe pe maniacul distrugător al icónelor, el răpi (733) proprietățile papale din Calabria și Sicilia, și întinse jurisdicția patriarhului său iconoclast și asupra Iliricului.³⁾ Acestă măsură s'a putut îndeplini asupra țărilor de la mēză-zi, dar și aici numai pentru cât-va timp, căci încă la 860 aflăm pe exarhul Tesaloniceii ca vicar al Papei.⁴⁾ Cât pentru provinciile de la mēză-nopte, decretul iconoclastului nu puté de cât să rămănu pe hârtie. Încă din 602 Slavi ocupaseră sudul Dunării; la 679 Bulgarii întemeiară acolo un stat puternic. Lovit de din-ii la nord, de Arabi la resărit, Isauricul, nepăsător și de unii și de alții, își căuta gloria în a purta rășboi cu icónele — din jurul capitalei sale. De acum în colo alți trebuiau să decidă de sórtea religioasă a României.

(Va urma.)

¹⁾ Viața s. Chrisostom l. c. col. 173.

²⁾ Hergenröther, Photius, pag. 41.

³⁾ Mansi l. c. vol. II, col. 882.

⁴⁾ S. Vasile, epist. 165 deja citată.

⁵⁾ V. conspectul unor fapte din cele mai marcante în H. Hurter, Medulla Theol. dogm. Peniponte 1894, pag. 178—187.

¹⁾ Hergenröther, Photius, vol. I, pag. 47. Le Quien, l. c. vol. II, pag. 10—11.

²⁾ Trecut de sigur mutilat în codele Iustinian, lib. I, tit. II, nr. 12, §. 1; Hergenröther, Photius, vol. I, pag. 86 nota.

³⁾ Hergenröther, Photius, vol. I, pag. 74—5, 85—7.

⁴⁾ G. Enăcenu, Creștinismul în Dacii, Bucuresci 1878, pag. 39.

⁵⁾ Le Quien l. c. vol. I, col. 1239 și uu.

¹⁾ C. J. Hefele, Conciliengeschichte, 7 vol. Freiburg 1855—74, vol. II, pag. 671 uu.

²⁾ Hergenröther, Photius, vol. I, pag. 760.

³⁾ Hergenröther, Photius, vol. I, pag. 236—7.

⁴⁾ Onciul, Originile, pag. 137.

II.

Postul și medicina sau Ascetica și terapia.

(Continuare.)

Postul diverselor eresuri.

Încă îndată după timpul său epoca apostolică s'a observat între aseclii învățături nouă și mai cu samă în părțile orientului, un fel de pornire, ce a împins spiritele bolnăvicioase spre o specie de mortificare grea a trupului prin exercițiile cele mai severe.

În modul acesta s'a născut encratismul și anahoretismul. Între acestia erau terapeutii egipteni a lui Philo, adeptii de odinioară a lui Stoa și următorii învățăturilor secrete pythagrene, cari făcându-se creștini, cereau nu numai de a continua cu ascetica patimă și fanatică de pâna aci, ci voiau ca să o facă și mai riguroasă. La „Neoplatonici“ postul cel strict, era o urmare a învățaturii lor sau a dogmei despre demoni, și fiind că dintre ei mulți se făcuseră creștini, e probabil, că curentul acesta încă a contribuit la întărirea encratismului. O degenerare a eresului gnosticilor și respective secta această, considera ori ce creatură, până și cele fără viață, ca cum ar avea simțuri, și în urma acestora mâncau numai atâta, cât era de lipsă să nu moră, ca așa să nu ofensăze vre-o creatură a lui Dumnezeu. Ba și când mâncau pâne de grâu se excusau mai întâiu că: nu ei au măcinat, și nu ei făcuseră ca pânea să se cocă.

Manicheii și Marcioniții desprețuiau carnea ca cum face Hindul de azi, și așa trebuiu biserica să explice pe sama credințioșilor săi, cum că ea, prin oprirea mâncării de carne în zile de post. n'a purces din acele considerațiuni, ca și cum gustarea carnei în sine ar fi ceva nemoral, ci numai în cazul când ea se mânâna din pofta de delicia și spre a nu te supune preceptului în vre-o zi de post, ordinară de către biserică.

Contra explicărilor date de biserică, s'a format o eresie constatătoare din interpretării false a dogmei despre post, și acestia erau iperzeleșii ascetici, eșiți din sinul creștinismului fidel.

Montaniștii postiau mai des de cât ortodoxii catolici și observau o disciplină deosebită în respectul abstenenței. Ei se destingeau prin o degenerare în ascasă dietetică, ceea ce nu o mai găsim aiurea, și această e de un mare interes igienic și și terapeutic, și aci se amintesc xerofagia sau nutrirea cu mâncări uscate. Nutrirea cu mâncări uscate se interpretează încă de o valoare cu postul, pentru că nutrirea consta numai din vegetali, și din mâncări cari nu conțineau umezală, și așa pe lângă momentul ascetic a fimei, mai era și cel greu de suportat: setea, din care causă mestecarea și înghițirea mâncării era anevoioasă și producea grătă, dar această împrejurare era salutată ca un factor binevedut a ascesei montaniste.

Pentru demonstrarea acestui adevăr, se face amintire și de către Tertulian, și anume în un tractat al său: „de jejunio“,

care l-a scris pentru apărarea montaniștilor. Acolo se zice între altele: arguunt nos, quod jejunia propria custodiamus, quod stationes plerumque in vesperam producimus; quod etiam xerophagias observemus, siccantes cibum ab omni carne, et omni jurulentia et uvidioribus quibusque pomis, nec quid vinositatis vel edamus vel potemus. (Tert. de jej. adv. psych.) Așa dară mâncările trebuiau să fie lipsite de ori ce must sau umezală, ba se pregăteau anume ca să se usce; până ce și fructele trebuiau să fie lipsite de gustul de must (vinositas) — bună oră cum le mânca și poporul nostru aceste și azi în vremea postului.

Mâncarea uscată — aridus victus — era exploatată de către medicii școlii metodice ca o cură de sete.

Acest mod de nutrire forma o parte esențială a acelei proceduri dietetice de regenerare, ce forma mai întregă terapia acestei școlii, și pe timpul lui Tertulian de sigur a trebuit să fie cunoscută această cură dietetică, chiar și laieilor, contra morburilor cronice, spre a sci aprepia însemnătatea ei ascetică.

Și cu toate că montanismul ca eres a fost de durată puțină, totuși postul în formă espusă, adică victus aridus — mâncarea uscată — lăudată de Tertulian, a fost introdusă în biserică orientală și mai întâiu și mai ales în mănăstiri, și până azi vedem acest post „uscat“ la mulți Ruși și Greci, firesce fără a-l pricepe că e forma sau imitația de a Montaniștilor.

Între Manicheii se aflau, afară de cei ce disprețuiau carnea cu totul, și alți fanatici a postirei: apotactiții — respingătorii, cari ori ce mâncare de bun gust o respingeau și prin amestecarea cu adaose de specie rele stricau cu voie gustul alimentelor.

Pe lângă acestia mai erau: hydroparastații, cari nu beau nici o beutură afară de apă, ba și mâncările tari le moiau în apă, spre a le pute înghiți fără a le mesteca.

Priscilianii, o altă sectă, cari motivau abstenența de la carne cu aceea, că ziceau cum-că ori ce carne e făcută de ângerii cel rel, și de această credință erau și eustathianii. Ca argument bătător la ochi spre justificarea presupusă a vegetarianilor până în ziua de azi se aduce înainte „necurațenia“ carneli veștitoarelor, cum și credința eronată că gustarea carneli e incompatibilă cu perfecționarea omenescă.

Manicheii se încercau de a-și motiva și din punct de vedere igienic abstenența de la carne, și din un op a lui Porphyrius, care a colectat tot ce au scris și discutat conțimpuranii despre acest obiect. De aci ne convingem cum-că lumea cultă de pe atunci, fără deosebire de religie ori școlă filosofică, și dacă nu din alte motive spiritistice, totuși din convingeri etice și igienice, era pe partea vegetarianilor. — Și cum-că și postul introdus în biserică greco-schismatică, ce e atât de strictă față de abstenența de la carne, în cât „ortodoxul — drept credinciosul — trebuie să trăască mai mult ca $\frac{1}{2}$ parte a anului numai cu vipt din plante — încă trebuie să-și fi avut de basă determinațiunile mai sus espuse, nu mai incăpe îndoielă, pentru cel ce cunoște mai de aproape istoria și dietetica postului.

Preceptul bisericii cu aplicare la individ.

Considerațiunea ce a avut-o biserica față de toate trebuințele popórelor în ceea ce privește preceptul postului, a avut de urmare și concesiuni individuali. Ce e drept, în timpurile cel dintâi a erei creștine, era datină foarte strictă legată de precept în privința postului și mai ales în orient. Așa s. Basiliu (homilia 2. de jejun) considera ca deobligat la post pe fie care individ de ori ce etate; ba și canónele arabice a conciliului de la Nicea nu permiteau în acest precept nici o eșepțiune, nici chiar pruncilor — „omnibus Christi fidelibus tam viris, quam mulieribus, pueris . . . jejunandum.“ (Cone. 19. Collect. Hardinn). Tot așa mărturisește s. Grigore, că pe vremea lui și pruncii sugători trebuiau să se postescă cele două zile din urmă a săptămânei mari (libr. III. dialog. c. 33).

În cât privește înse pe cei ce lucră lucruri grele, pentru cari traiul cu mâncări dătoare de putere e o necesitate împérativă a capacității de lucru, în timpurile vechi biserica mai bucuroasă se îngrija ca să se abțină de la lucru în zilele mai grele de post, de cât ca biserica să cedeze cât de puțin, barēm pro forma, de la rigórea preceptului. Pe încetul, în locul rigórei, ce și morboșilor le impunea abstenența de la carne în zilele de post, se introduse praxa prezentă mai blândă, ce are în vedere preceptul postului în consonanță cu cautelele igienice posibile, așa în cât se póte zice — abstracție făcând de la unii prea zeloși ascetici — cum-că abia vei afla un cas. când observarea preceptului bisericesc despre post să dea ansă la ceva scădere igienică.

Cunoscând acum din cele espuse modul cum s'a lătit ascetica nutritivă în deosebitele ei faze, cum și modificările necesare pretinse de influința de rasă și climă, cum și esecutarea tehnică a varielor forme, este de lipsă și o descriere a acțiunii sau efectului fiziologic a substragerii nutreimintului atât cuantitative, cât și cualitative considerat. Și cum-că aici jócă rola importantă individualitatea postitorului, și mai mult chiar dedarea la acest mod de nisuință creștină de mortificare, nu incăpe nici o îndoelă.

(Va urma.)

Bibliografie.

A apărut:

„Semănătorul“, Nr. 24 cu următorul sumar: Liniște (poesie), M. Eminescu. — Căminul, Ion Gorun. — Lenore (poesie), St. O. Iosif. — Sonet, M. Eminescu. — Pământ și apă, C. Hodoș. — Fără ritm (poesie), A. Vlahuță. — Poesii populare, M. Eminescu. — Săgi câmpenesci, Samson Bodnărescu. — Răspunsuri, Red. Numărul 20 banl. Abonamentul 10 lei pe an. Abonamente se pot face și la redacția foii noastre, trimițându-se banii înainte cel puțin pe $\frac{1}{2}$ an.

Vasiliu Ranta Buticescu: *Novela*, tomul I. Gherla, „Aurora“ 1902. pag 286. prețul 1 cor. 60 fil. conține 15. novele, publicate deja prin revistele noastre.

Octav-George Lecca: În amintirea războiului pentru independență. Album comemorativ. 10 Mai 1902. București 1902. „Minerva”, prețul 1 leu 50 bani. Cuprinde antografele M. M. L. L. Regele și Regina, cum și prețioase momente din campania de la 1877—78. scrise de generalii, cari au luat parte. Text paralel românesc și francezesc.

Dr. Sterie Stinghe: Documente privitoare la trecutul Românilor din Schei (1784—1810), vol. II. Brașov 1902, pag. 374.

Biblioteca „Poporul Român” Nro 3—4. Trei istorioare morale de Ioan Bota. învățator. Budapesta 1902. pag. 63. prețul 40 bani.

Posta „Unirii”.

Frate mic. Pesimismul prea exagerat strică cauzele și e un nou motiv de bucurie în tabăra contrariilor. Nu te supăra!

N. N. A sosit prea târziu și a pierdut farmecul. Grăbiți a ne informa mai curând și mai pe scurt

H. În numărul viitor credem, dar poți, că sub altă haină.

M. P. Va urma; dar de ce așa lung?

St. B. Am cetit-o în cercul redacției, credem că e de ajuns atâta.

D. C. Vom vedea, n'am ajuns să o cetim.

Felmeneș. Achităm an. 1901. Predicele la totă împlinirea ar fi bine să se publice; dar foia nu le poți; iară în carte separată până acuma nu a cercat nime să le adune și publice.

N.-Gézeze. Achităm April — Juniă din an. curente. Binevoii a ne scie, care număr Vă lipsesc.

Sasarl. Achităm an. 1901.

Buşag. Achităm pe Oct. — Decembre 1901.

M.-Liget. Achităm sem. 1 diu a. c. 1902.
Odorheiu. Achităm an. 1902.
Zsükodul-rom. Achităm anii 1999 până în finea an. 1902.

Editor și redactor răspundător:
Aurel C. Domșa.

Inserate.

(28) 1—5

„SOMEȘANA”

instituit de credit și economii societate pe acții
în Deés.

Fondată la anul 1890.

Capital social: 200.000 cor. Fonduri: 120.000 corone.

Se primesc: Depuneri spre fructificare, de la particulari cu 5% fără anunț, cu 5 1/2% cu anunț; era de la corporațiunile culturale cu 6% interese. Darea de venit după interese o solvesc institutul separat.

Depuneri și ridicări făcute prin postă se efectuează cu relatorcerea postel.

Diracțiunea.

LICITAȚIE MINUENDĂ.

În 16 Iunie st. n. a. c. se va ține în școala gr. cat. din Murș-Gbeja (Maros-Geze) la 2 ore p. m. licitațiune minuendă pentru edificarea turnului și corului, pe cum și repararea bisericii gr. cat. după planul și preliminarul de spese în suma de 3873 corone 90 fil.

Condițiunile de licitare pe cum și planul, preliminarul de edificare se pot vedea la casa parochială; cei ce doresc a participa la această licitațiune sînt îndatorați a depune după suma de 3873 cor. 90 fil. vadiu de 10% în bani gata ori hârtii de valoare sigură. Vadiul acesta rămânând drept cautiune, se va întregi cu 5%, reținând din fie care rată, ce va fi a se plăti întreprindătorului respectiv.

Ofertele prezentate în scris și sigilate, până la terminul suprascriis să se trimită oficiului parochial gr. cat. din Maros-Geze, p. u. Maros-Ludas la olaltă cu vadiul amintit, la cas contrar nu se vor lua în considerare.

M.-Geze, la 26 Mai 1902.

George Simu
preot local.

Ignat German
curator primar.

MERSUL TRENURILOR pe liniile orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Mai 1902.

Budapesta—Predeal				Copșa-mică—Sibiu—Avrig—Făgăraș			
Tren de pers.	Tren de pers.	Tren accelerat		Tren de pers.	Tren de pers.	Tren mixt	
10—	8.50	2.10	pl. Viena . . . . . sos.	1.50	1.50	6.20	2.21
8.30	5.45	9.15	Budapesta	7.10	7.50	6.20	3.50
11.31	9.02	11.12	Szolnok	3.22	5.32	3.25	4.12
1.33	11.33	12.47	P. Ladány	12.54	3.56	1.12	7.04
3.42	1.48	2.11	sos. } Oradea-mare . . . . . { pl.	11.04	2.38	11.36	5.23
3.58	2.06	2.18	pl. } Mező-Telegd . . . . . { sos.	10.44	2.31	11.17	6.15
4.38	3.03	2.50	Rév	10.07	2.01	10.42	6.15
5.20	3.45	3.26	Bratca	9.32	1.34	10.08	8.34
5.43	4.06		Ciucia	9.11		9.50	
6.31	4.52	4.16	B.-Huedin	8.37	12.52	9.19	4.06
7.16	5.32	4.52	Ghârbeu	7.54	12.20	8.37	5.01
8.06	6.24		Cluș . . . . . { pl.	6.51	11.01	7.37	6.57
8.33	6.59	5.55	pl. } Apahida . . . . . { sos.	6.13	10.46	7.05	7.55
8.50	8.30	6.11	Ghiriș	5.24	6.45	7.55	8.47
9.07	8.59	6.27	Cucerdea . . . . . { pl.	5.02	6.27	8.47	9.24
10.14	10.29	7.26	pl. } Ujóra . . . . . { sos.	3.40	9.23	5.12	10.14
10.44	11.16	7.50	Vințul de sus	3.11	8.54	4.43	
10.56	11.31	7.52	Aiud	3.04	8.49	4.33	
11.03	11.40		Teiuș . . . . . { pl.	2.58	4.27	3.16	8.10
11.12	11.50		pl. } Crăciunel . . . . . { sos.	2.51	4.20	3.57	8.51
11.34	12.20	8.16	Blaș-Küküllőszög	2.29	8.23	3.59	9.40
11.52	12.46	8.32	Micăsasa	2.07	8.06	3.38	10.30
12.24	1.43	8.37	Copșa-mică . . . . . { pl.	1.42	8.00	3.02	10.30
12.53	2.17		pl. } Mediaș . . . . . { sos.	1.09	7.34	2.21	10.42
1.02	2.26	9.04	Elisabetopol	12.56	7.03	1.44	12.16
1.45	3.14	9.31	Sighișoara . . . . . { pl.	12.11	6.56	1.25	
2.01	3.33	9.43	pl. } Sighișoara . . . . . { sos.	11.50	6.50	1.06	
2.15	3.48	9.47	Hașfalău	11.14	6.37	12.49	
2.33	4.08	10.01	Homorod	10.55	6.16	12.18	
3.04	4.45	10.25	Agostonfalva	10.24	5.49	11.40	
3.40	5.27	10.53	Apata	9.45	5.42	11.33	
3.47	5.43	11.—	Feldióra	9.35	5.28	11.16	
4.03	6.08	11.14	Brașov . . . . . { pl.	9.12	4.37	9.40	4.36
5.35	7.52	12.26	pl. } Timiș . . . . . { sos.	7.46	7.33	12.32	7.47
6.13	8.32	12.58	Predeal	7.03			
6.43	9.09	1.16	București . . . . . pl.	6.38			
7.16	9.40	1.35		5.58			
8.—	10.25	2.09		5.08			
3.55		2.19		9.15			
4.40		3.01					
5.10		3.31					
11.55		9.10					

Notă: Orele însemnate în stânga stațiunilor sînt a se ceti de sus în jos, cele însemnate în dreapta de jos în sus. — Numerii încadrați cu linii mai negre însemnă orele de noapte.

EPISCOPUL PAVEL.

În momentul de a speda fôia, primim din Slatina sdrobotórea scire, că Escélența Sa Episcopul Michail Pavel a repausat Duminecă dimineța lovit de apoplexie de inimă.

E prea mare lovitura acésta și prea neașteptată, ca să putem apreția în primul moment de durere pierderea ce a suferit Biserica gr.-catolică română prin mórtea acestui neprețuit Archiereu.

Pavel a murit acum când câmpiile, Bihariei și întrégă diecesa de Orade mai resună de echoul mărețelor serbări pentru iubileul său preoțesc de 50 ani.

De abia s'aũ liniscit in imile nóstre de cântecele de bucurie, ce s'aũ adus aceluia, care atât de mult a jertfit pe altariul sfintei biserici și scumpului său neam românesc, și éta durerea și profunda tristeță se grăbesce ași întinde cernita sa stăpânire.

În mărețele clădiri culturale din Beiuș, cari vor vesti din neam în neam nemărginita sa dragoste pentru prosperarea poporului său, încă nici nu s'aũ uscat podóbele de verdeață și flori și éta flamura neagră le-a

ocupat locul, vestind, că a apus de pe ceriul înourat al sfintei Biserici unul din luceferii cei mai strălucitori.

Da, El a fost cu adevărat lucéfér. Lumina Lui înse nu va apune nici odată, câtă vreme suflare românescă va fi pe acest pămînt.

Credem cu tărie, că cu crescerea distanței dintre dînsul și dintre noi și urmașii nostri, tot mai falnic va lumina numele Lui.

Închinămu-ne deci amintirei sale glorióse.

Durerea ce ne strînge inima, ne împedecă de a continua.

Suplinescă slăbiciunea nóstră inima creștinescă a cetitorilor.

Ei sciũ, că Cel ce ne-a părăsit, cu adevărat a fost cel mai mare binefăcător al bisericii nóstre românesci unite.

În momentul acesta nu avem alta de spus, de cât să rogăm pe toți ai nostri, să verse înaintea Scaunului Dumnezeesc o rugăciune pentru adurmitul nemuritor archiereu și pentru mângăierea Sfintei nóstre Biserici.

Amintirea Lui cu dreptii!

Vestea morții.

La órele 9 Duminecă diminéța. în 1 Iunie, a sosit la redacțiunea noastră următoarea depeșă:

„Episcopul Pavel astă-diminéța a repausat la scâldile din Slatina, lovit de apoplexie de inimă, Bud vicar.

Tot asemenea depeșă a sosit și Esc. Sale Preasfințitului Metropolit Dr. Victor Mihályi, dar n'a putut fi îndată inmanuată, fiind Escelenția Sa la biserică.

Și cum tótă lumea era la Sfînta liturgie în catedrală, vestea acolo s'a primit tocmai la cetirea Sfintei Evangelii. În urma sdrobitórei sciri, imediat după ectenia cea mare de după Evangelie, s'a rostit Ectenia morților cu deslegarea pentru repausatul Archiereu, când apoi toți cei din biserică au aflat tristul cas.

Predicatorul de rînd, dl. Dr. Vasile Suciú, vorbind despre iubirea, ce trebue s'o purtăm față de maica noastră comună, față de s. Biserică, a întreșut prea frumos un panejiric improvisat al repausatului mare Archiereu, punédu-l de model al iubirei de biserică și de neam pentru tóte generațiunile presente și viitoare.

Emoțiune a cuprins pe toți ascultătorii; puținii ochi vor fi rēmas neudați la auđul întîmplării jelnice și atât de neașteptată.

Comemorarea metropolitului Vancea.

După s. liturgie elevii seminariului tinerimei au ținut o ședință festivă de comemorare a fericitului fondator al seminariului junimei.

La ședință au fost de față metropolitul, membrii capitolului, lume multă. Dar pe fețele tuturor se vedé întipărită jale adēncă pentru pierderea suferită.

La finea ședinței Esc. Sa metropolitul cu ochii udați de lacrimi, a ținut o alocuțiune, în care între meritele fericitului metropolit Vancea, a înșirat meritul, de a fi esoperat prin intrevenirea sa la Maiestatea, Sa numirea lui Michail Pavel de episcop al Oradei mari. Cuvintele iubitului metropolit au produs emoțiune adēncă. Prin ele festivitatea aranțată întru onórea marelui metropolit Vancea s'a făcut de odată festivitate de doliu și întru pomenirea marelui episcop Pavel.

Causa morții.

Causă imediată a morții se vede din telegrama publicată mai la deal, că a fost apoplexie de inimă. Era cunoscut, că fericitul episcop de un șir lung de ani avea ceva defect la inimă, la care în anii din urmă se adause și dilatare de stomac. Cunoscută fiind înse vieța extraordinar de cumpétată a repausatului, legam speranțe întemeiate de o îndelungată păstorire.

Oh! cât ar fi fost de bine, dacă acele speranțe nu ar fi fost înșelátóre. Câte fapte mărețe mai puteam aștepta de la El, care acum întru a face lucruri mărețe, era așa de măestru.

Durerea a trebuit să-l pierdem acum, când lipsă mai mare era de dînsul, de rezoluțiunea, de franchéța, de nobleța, de dragostea și de spiritul de jertfa ale Dînsului.

Fie ca sfîntul Sion să pótă purta și lovitura acésta!

Ultimele acte publice.

După iubileul său episcopal, serbat în tótă liniscea la Orade, Escelenția Sa s'a retras la Slatina, pentru ca neturburat de nimé să mulțumescă lui Dumnezeu pentru darul, de care l'a făcut vrednic. Acolo i-a sosit vestea despre grația și atențiunea Maiestății Sale, care i-a conferit ordul „Coróna de fer“, cl. I. Ascultând apoi de rugăciunile repețite ale corpului profesoral de la institutele culturale din Beiuș, își serbeză acolo liturgia de aur, încunjurat de tot entusiasmul și dragostea filor sēi sufletesci. Nu mult după aceea se duce la Pesta spre a mulțumi Maiestății Sale pentru decorația ce i-a dat. Și se reîntórce apoi érá-și la Slatina, unde îl ajunge pe neașteptate ceasul fatal.

Date biografice.

Fericitul Episcop s'a născut în Recea la 6 Sept. 1827. A ștudiat în Baia-mare, Sătmar și Cașovia, ér teologia în Viena la S. Barbara, apoi la Ungvar și Sătmar. În 21 Martie 1852 fu sfînțit preot celibe, și apoi numit notar consistorial la Muncaciú pe sama Românilor din aceea diecesă. La 1856 după înființarea diecesei de Gherla a fost numit notar consistorial acolo. După patru ani trecu ca paroch în Slatina și vicar al Maramurēșului. În 11 Sept. 1872 a fost numit Episcop la Gherla. În acéstă înaltă poziție a lucrat mult pentru prosperarea învățămîntului poporal. În 29 Ianuar 1879 e numit Episcop la Oradea-mare, unde a desvoltat o activitate dintre cele mai bogate. Tot ce a putut aduna cu mare cruțare a dăruit spre scopuri religioase și culturale. Vom aminti aici câteva: a împodobit biserică catedrală din Orade cu lucruri de artă de tótă frumséța; a restaurat biserică parochială din Beiuș; a îmbunătățit salariile profesorilor din Beiuș și a pus bază la fondul lor de pensiune; a reclădit în mare parte gimnasiul din Beiuș și l'a provēdut cu tóte mijlócele de învățămînt. Pomposul Internat de băeți, și șcôla civilă de fete provēdută și aceea cu internat, vorbesc de bunătatea sa, ér fondul subsidiar destinat pentru scopuri religioase și culturale, a trecut de mult peste suma de un milion floreni.